

*Т.В. Кушнірова, доктор філологічних наук,
професор кафедри іноземної філології та перекладу
А.Ю. Лазебник, магістрантка групи ГФ-201
Полтавського національного технічного
університету імені Юрія Кондратюка*

ГОТИЧНІ МОТИВИ В ОПОВІДАННІ «ПАДІННЯ ДОМУ АШЕРІВ» Е.А.ПО

Едгар По (Edgar Allan Poe (1809 – 1849)) є одним із представників американського романтизму, котрий і нині розбурхує уяву читачів. Митець – зачинатель детективного жанру і перший американський письменник, що почав працювати у жанрі «short story». З-під пера митця вийшли такі твори як: «Падіння дому Ашерів» (1839), «Провалля і маятник» (1842), «Чорний кіт» (1843), «Серце виказало» та ін. Дослідники всебічно розглядали творчість митця (Сілверман К., Буранеллі В., Меєрс Дж., Дмитрієва Л., Павлова М., Уракова А. та ін), однак багато питань ще потребують детального тлумачення. Метою нашої статті є аналіз новели Е.По «Падіння дому Ашерів», окреслення системи мотивів, доміантними серед яких стають готичні.

Одним з класичних зразків психологічного оповідання Едгара По є новела «Падіння дому Ашерів» – фантастична розповідь про останній візит оповідача в давній маєток свого товариша, дивного, таємничого Родеріка Ашера, у котрого дивним чином помирає сестра, леді Меділейн, і про загадкові події, які призвели до загибелі усіх членів родини та фізичного руйнування самого родового маєтку. Творчість Е.По належить до літератури романтизму, для якої характерна утаємниченість, ірраціональність, наявність певних образів-символів, покликаних створити відповідну атмосферу. У даному оповіданні таким міфологічним образом є маєток. Автор змальовує родинне «гніздо» Ашерів сірим, неживим, похмурым, поданим через призму середньовічної традиції. Пейзаж, що супроводжує оповідь героя, вражає своїм занепадом, вводить оповідача у стан депресії та тривоги. «I looked upon the scene before me - upon the mere house, and the simple landscape features of the domain - upon the bleak walls - upon the vacant eye-like window s- upon a few rank sedges -and upon a few white trunks of decayed trees...» [1, с.55].

Зазвичай дім, у якому мешкає герой, є відображенням особистості господаря, оскільки для людини це не просто стіни, у яких вона може сховатися від усього світу, але й фортеця, що стає джерелом наснаги, енергії. У оповіданні дім тісно пов'язаний із героєм, оскільки з давніх-давен передавався у спадок в родині Ашерів. Трагічні події репрезентуються через стан маєтку, який відтворено у готичній традиції. Маєток стає уособленням душі головного героя, яка мала схильність до спустошення. Руйнація будинку стає візією занепаду душі останнього із родини Ашерів, а фінал бачиться своєрідним символом загибелі усього

роду. «...so identified the two as to merge the original title of the estate in the quaint and equivocal appellation of the “House of Usher” - an appellation which seemed to include, in the minds of the peasantry who used it, both the family and the family mansion» [1, с.56].

Е.По майстерно використовує колористику, надаючи образам об'ємності та глибини. Читач має змогу зануритися у таємничий і похмурий часопростір твору, у якому існують згасаючі душі. Пейзажні замальовки підсилюють тривогу, яку відчуває оповідач. Події у оповіданні відбуваються восени, в темний, похмурий день: «...a dull, dark, and soundless day in the autumn of the year, when the clouds hung oppressively low in the heavens» [1, с. 55]. Осінній пейзаж навіює почуття тривоги реципієнту та прогнозує трагедію. Лексему «fall» перекладаємо як «осінь», період колапсу і кінця життя («dreary tract of country and at length... as the shades of the evening drew on, within view of the melancholy House of Usher» [1, с. 55]).

Стильовою особливістю автора є використання лексем-маркерів, що окреслюють художній простір: «bleak», «vacant», «decayed», що органічно вписуються у похмурий хронотоп. Наратор з глибокою експресією розглядає все, що стосується описуваної події, та намагається розібратися у своїх почуттях, оскільки не зовсім розуміє їхню природу. «There was an iciness, a sinking, a sickening of the heart-an unredeemed dreariness of thought which no goading of the imagination could torture into aught of the sublime» [1, с. 55].

Отже, готична традиція в оповіданні «Падіння дому Ашерів» Е.А.По відтворюються через символіку (будинок, пори року тощо), часопростір (відповідна колористика), екзистенційні мотиви (занепаду, старіння, тлінності, самотності). У перекладі оповідання українською мовою відповідна семантика зберігається, використовуються лексеми-маркери (дім, осінь, вікна-зіниці, чорне озеро тощо), які відтворюють душевний стан не лише персонажа, але й предметний світ та пейзажні замальовки загалом.

Література

1. По Е. Оповідання = *Selected Stories* / Е. Поє; Авт. вступ. ст. та комент. Є.В.Бондаренко. - Харків: Ранок. - 288с.
2. Поє Edgar Allan. *The Fall of the House of Usher* [електронний ресурс] / Edgar Allan Poe. – Режим доступу: <https://poestories.com/read/houseofusher> (дата звертання 1.04.2019)